

Stat-ordbog

Præcisering af den anvendte sprogbrug i "Nyt" i forhold til økonomisk-statistiske begreber

Ordbogens formål er at forklare fagudtryk og begreber i relation til statistiske udgivelser.

Ord/begreb i Nyt	Forklaring/definition
A ktier og investeringsforeningsbeviser	Aktier og andre kapitalandele/ejerandelsbeviser samt investeringsforeningsbeviser . Kan være både børsnoterede og ikke børsnoterede.
Aktiver over for udlandet	Danske fordringer på udlandet, fx en tysk statsobligation ejet af en person bosiddende i Danmark.
Andre ejerandelsbeviser	Alle former for ejerandelsbeviser, der ikke er aktier eller andele i investeringsforeninger.
Andre finansielle formidlere mv.	Dækker over investeringsforeninger, udlåns- og finansieringsselskaber, finansielle hjælpeenheder, investeringsselskaber m.fl.
Andre investeringer	Består af handelskreditter, lån og indskud samt øvrige mellemværender i forhold til betalingsbalancen .
Andre kreditinstitutter	En delmængde af den samlede MFI-sektor .
B eholdning	Aktiver eller passiver opgjort på et bestemt tidspunkt til markedsværdi. Opgøres der til andet end markedsværdi, specificeres "Beholdning", se Beholdning – nominel værdi .
Beholdning – nominel værdi	Aktiver og passiver opgjort på et bestemt tidspunkt til nominel værdi. Kaldes også pålydende værdi.
Betalingsbalancen	Sammenstilling af betalingsbalancens løbende poster plus kapitaloverførsler og betalingsbalancens finansielle poster .
Betalingsbalancens finansielle poster	Opgørelse over kapitalbevægelserne mellem Danmark og udlandet i løbet af en periode.
Betalingsbalancens løbende poster	Opgørelse af den reale del af betalingsbalancen . Dækker primært over handel med varer og tjenester (serviceydelser) samt formueindkomst .
C ibor-lån	Variabelt forrentet lån, der udbydes af enten pengeinstitut eller realkreditinstitut. Renten på Cibor-lån fastsættes på baggrund af den aktuelle Cibor-rente .
Cibor-rente	Cibor (Copenhagen Interbank Offered Rate) er en referencerente for afgivelse af likviditet på interbank-markedet (i København) på usikret basis. Beregnes for forskellige løbetider og beteges også som den rentesats, pengeinstitutter betaler, når de låner danske kroner hos hinanden.

Ord/begreb i Nyt	Forklaring/definition
Cita-rente	Nasdaq OMX indsamler, beregner og offentliggør referencerenten Cita (Copenhagen Interest T/N Average). Cita-renten tager udgangspunkt i de renteswaps, som pengeinstitutterne indgår, når der byttes en variabel dag-til-dag-rente (T/N-renten) mod en fast rente for en aftalt fast periode.
Cita-swap	Cita-swaps (Copenhagen Interest T/N Average) er korte renteswaps. Der byttes en variabel rente (T/N-renten) mod en fast rente, som fastsættes ved aftalens begyndelse (Cita-renten). Aftalen kan indgås på standardiserede løbetider. Ved aftalens udløb afregnes forskellen mellem den aftalte Cita-rente og den gennemsnitlige T/N-rente gennem aftalens løbetid.
D anmarks udlandsstilling	Danmarks aktiver og passiver over for udlandet. Tidligere anvendtes udtrykket Danmarks udlandsgæld som populær betegnelse for opgørelsen. I dag har Danmark dog en betydelig formue i forhold til udlandet. I nogle sammenhænge anvendes udtrykket Danmarks kapitalbalance i stedet for Danmarks udlandsstilling.
Danskere	Residenter, dvs. alle fysiske og juridiske enheder, hjemmehørende i Danmark, og hvis primære økonomiske aktivitet foregår i Danmark, uanset statsborgerskab. Til tider anvendes udtrykket valutaindlænding.
Derivater	Afledte finansielle instrumenter, hvis fremtidige værdi afhænger af et underliggende aktiv. Eksempler er optioner, futures, swaps og ikke-standardiserede kontrakter (OTC-kontrakter).
Direkte investeringer	Direkte investeringer dækker grænseoverskridende virksomhedsinvesteringer, hvor investor besidder minimum 10 pct. af stemmerettighederne i en virksomhed. Omfatter endvidere lån til/fra virksomheder, som direkte eller indirekte opfylder 10 pct.-grænsen. Direkte investeringer opdeles i posterne egenkapital, koncernlån og geninvesteret indtjening. Direkte investeringer indgår i opgørelsen af såvel betalingsbalancen som Danmarks aktiver og passiver over for udlandet .
E genkapital	Egenkapitalen er den regnskabsmæssige klassificering af ejerens andel af virksomhedens finansiering. Egenkapitalen er for virksomheder oftest opdelt i aktie-/anpartskapital, reserver og opskrivningshenlæggelser. Aktie-/anpartskapitalen er det nominelt indskudte beløb ved aktieemission, reserverne er overkurs ved emission samt tilbageholdt overskud, og opskrivningshenlæggelser er en opskrivning af egenkapitalen som konsekvens af en opskrivning af virksomhedens aktiver.
Ejerfordeling	Oversigt over, hvilke sektorer/brancher der ejer et givet værdipapir og/eller værdipapirtype.
Eonia-rente	Eonia (Euro OverNight Index Average) er den europæiske pendant til Cita-renten .
Erhvervsvirksomheder	Ikke-finansielle virksomheder.
Euribor-lån	Variabelt forrentet lån i euro. Renten på Euribor-lån fastsættes på baggrund af den aktuelle Euribor-rente .
Euribor-rente	Euribor (Euro Interbank Offered Rate) er en referencerente for afgivelse af likviditet på interbank-markedet (i euroområdet) på usikret basis. Beregnes for forskellige løbetider og betegnes også som den rentesats, banker betaler, når de låner euro hos hinanden.

Ord/begreb i Nyt	Forklaring/definition
F ejl og udeladelser	Differencen mellem betalingsbalancens løbende poster plus kapitaloverførsler og betalingsbalancens finansielle poster .
Finansiell nettoformue	Finansielle aktiver fratrukket finansielle passiver.
Finansiell sektor	Omfatter penge- og realkreditinstitutter, Nationalbanken, investeringsforeninger, andre finansielle formidlere og hjælpeenheder samt forsikringsselskaber og pensionskasser.
Formueindkomst	Afkast af finansielle beholdninger ekskl. værdiændringer, dvs. renter inkl. løbetidsforkortende renter, udbytter af porteføljeaktier og overskud af direkte investeringer (udbytte og geninvesteret indtjening). For holdere er der tale om indtægt, mens der for udstedere er tale om udgift.
Forsikringstekniske reserver	Forsikrings- og pensionselskabers forsikringstekniske hensættelser til dækning af forpligtelser over for kunderne.
Fremmedkapital	Den regnskabsmæssige klassificering af den del af virksomhedens finansiering, der ikke ydes af virksomhedens ejere. Eksempler på fremmedkapital er realkreditlån, banklån, leverandørkreditter og lån. Fremmedkapitalen er oftest opdelt i kort- og langfristet gæld.
G arantilån	Lån, hvor renten ikke kan stige til mere end et på forhånd aftalt niveau (renteloft). Baserer sig på variabelt forrentede obligationer, hvor kuponrenten typisk ændres hvert halve år. Modstykket til lånet er de bagvedliggende rentegarantiobligationer .
Geninvesteret indtjening	Pr. konvention angives hele virksomhedens overskud som udbytte, hvorefter en del evt. geninvesteres i virksomheden. Indgår som en del af virksomhedens egenkapital. Begrebet er primært relateret til direkte investeringer og anvendes ellers i relation til betalingsbalancen .
Gennemløbsinvestering	Direkte investering fra udlandet i holdingselskab i Danmark, som videreinvesteres i et andet land, og hvor holdingselskabet ikke har realøkonomisk aktivitet i Danmark. Anvendes i relation til betalingsbalancen .
H andelskreditter	Gæld/tilgodehavende i forbindelse med køb/salg på kredit af varer og tjenester, anvendes primært i relation til betalingsbalancen , direkte investeringer .
Husholdninger	Enkeltpersoner og familier og enkeltmandsvirksomheder samt non-profit-institutioner rettet mod husholdninger, fx fagforeninger.
I ndeksobligationer	Obligationer, hvis værdi reguleres efter et indeks. I Danmark indekseres i forhold til de officielle indeksfaktorer fra Nasdaq OMX. Faktorerne opdeles på kreditor-indeksfaktor, indekskorrektionsfaktor og debitor-indeksfaktor.
Indlån	En eller flere sektors indlån/indskud i penge- og realkreditinstitutter. Dækker også over pengeinstitutters indskud i andre pengeinstitutter.
Interventionskøb	Dækker over Nationalbankens køb/salg på valutamarkedet med henblik på at stabilisere kronekursen over for euro.
Investeringsforeningsbevis	Ejerandel i en investeringsforening. En investeringsforening er en forening, hvis aktivitet alene er at investere i andre aktiver, fx aktier, obligationer eller lignende. Skal i Danmark være godkendt af Finanstilsynet.

Ord/begreb i Nyt	Forklaring/definition
J unior covered bond (JCB)	En obligation, der udstedes af de realkreditinstitutter, der også udsteder SDO 'er. Udstedes for at skaffe kapital til at stille supplerende sikkerhed for at overholde lånegrænserne. JCB har sikkerhed i de realkreditlån og andre aktiver, som også ligger til sikkerhed for udstedelserne af SDO'erne. I tilfælde af, at det udstedende institut går konkurs, bliver JCB-investorerne dog først betalt, når SDO-investorerne har fået alle deres penge.
K apitalforhøjelse	Forhøjelse af mængden af udestående aktier og andre ejerandelsbeviser .
Kapitalnedsættelse	Nedsættelse af mængden af udestående aktier og andre ejerandelsbeviser .
Koncernlån	Lån og kreditter mellem virksomheder, som ejermæssigt er forbundet direkte eller indirekte med hinanden via en koncern. Eksempel: Virksomhed A ejer 90 pct. af virksomhed B, som igen ejer 80 pct. af virksomhed C. Her er A og B samt B og C direkte forbundne, mens A og C er indirekte forbundne (via B).
Kroneobligationer	Obligationer udstedt i danske kroner.
Kuponbetaling	Rentebetaling på en obligation.
Kuponrente	Pålydende rente på en obligation.
Kuponskifte	Sker i forbindelse med fx garantilån , hvor kuponen på den bagvedliggende obligation tilpasses med jævne mellemrum (typisk hvert halve år).
Kursfald/kursstigning	Ændring i værdien af et værdipapir som følge af kursændringer (prisændringer) og/eller valutakursændringer. Betegnelserne kurstab/kursgevinst kan anvendes synonymt.
M FI-sektoren	Monetære finansielle institutioner. Sektoren omfatter: <ul style="list-style-type: none"> ◆ Centralbanken ◆ Pengeinstitutter ◆ Realkreditinstitutter ◆ Andre kreditinstitutter ◆ Pengemarkedsforeninger
N ettoafgang/nettotilgang	Henholdsvis negative eller positive nettotransaktioner .
Nettofordringserhvervelse	På den finansielle konto udtrykker nettofordringserhvervelsen nettotransaktioner i finansielle aktiver fratrukket nettotransaktioner i finansielle passiver. I den reale del af økonomien er nettofordringserhvervelsen opgjort som indtægter minus udgifter plus kapitaloverførsler, netto.
Nettonyudlån	Nyudlån minus førtidige indfrielse, se Nyudlån og Nettoudlån .
Nettotransaktioner	Udtryk for fx salg minus køb, emissioner minus indfrielse, nyudlån minus indfrielse, se også Transaktioner .
Nettoudlån	Nettonyudlån minus ordinære afdrag, se Nyudlån og Nettonyudlån .
Nettoudstedelse	Forskel mellem emission og indfrielse af værdipapirer. Er indfrielse større end emissionen, bruges ofte betegnelsen nettoindfrielse.
Noterede aktier	Aktier, der er noteret på en officielt anerkendt børs. I Danmark er den eneste officielle fondsbørs Nasdaq OMX.
Nyudlån	Udlån (brutto) i den seneste måned/kvartal afhængigt af statistikens offentliggørelsesfrekvens.
O ffentlig sektor	Offentlig forvaltning og service. Omfatter delsektorerne staten, regioner, kommuner samt sociale kasser og fonde.

Ord/begreb i Nyt	Forklaring/definition
OMX C-20-indeks	Også kaldet OMX Copenhagen 20-indeks. Et aktieindeks over de 20 mest omsatte, dansk noterede, aktier (målt i markedsværdi). Evt. udskiftninger i indekset foretages to gange om året.
OMX C-20-indeks cap	Aktieindeks over de 20 mest omsatte, dansk noterede, aktier (målt i markedsværdi) med den begrænsning, at en enkelt aktie maksimalt må udgøre 2 pct. af markedsværdien, se OMX C-20-indeks .
<u>P</u> assiver over for udlandet	Udenlandske fordringer på Danmark, fx dansk statsobligation ejet af udlændinge.
Porteføljeinvesteringer	Bruges i forbindelse med opgørelsen af betalingsbalancens finansielle poster og er et udtryk for investeringer i værdipapirer, hvor ejerandelen er under 10 pct. Værdipapirer dækker over både obligationer, aktier og investeringsforeningsbeviser .
<u>R</u> ealkreditudstedelser	Alle obligationer udstedt af realkreditinstitutter, herunder bl.a. RO , SDO og SDRO .
Rentegarantiobligationer	Obligationer udstedt til finansiering af garantilån .
Rentetilpasningslån	Lån, hvor der i faste intervaller sker en tilpasning af rente (som følge af udstedelse af nye obligationer) og dermed ydelse på lånet.
RO	Obligationer udstedt af realkreditinstitutter efter reglerne gældende før loven om særligt dækkede obligationer af 1. juli 2007 med det formål at finansiere lån til bolig/bygning. Fremadrettet forventes det ikke, at der sker væsentlige nyudstedelser af RO givet kapitaldækningsreglerne, som trådte i kraft 1. januar 2008.
<u>S</u> DO	Særligt dækkede obligationer. Obligationer udstedt af både realkredit- og pengeinstitutter efter reglerne i lov af 1. juli 2007 om særligt dækkede obligationer.
SDRO	Særligt dækkede realkreditobligationer udstedt i henhold til lov af 1. juli 2007 om særligt dækkede obligationer.
Skatkammerbeviser	Nulkuponobligation med kort løbetid udstedt af den danske stat.
Statsobligationer	Obligationer udstedt af en stat.
Statspapirer	Omfatter alle værdipapirer udstedt af en stat, herunder statsobligationer og skatkammerbeviser .
Strukturerede obligationer	Obligationer, der afhænger af alle typer af indeks, fx råvareindeks, valutaindeks eller kombinerede indeks. Kaldes også indekserede obligationer, men må ikke forveksles med indeksobligationer .
<u>T</u> ransaktioner	Køb/salg, udstedelser/indfrielse, lånoptagelse/afdrag. Kan opgøres både brutto og netto.
<u>U</u> dbyttebetaling	Udbetaling af dividende på aktier.
Udestående udlån	Den på et givet tidspunkt udestående beholdning af udlån.
Udlændinge	Alle andre end personer bosiddende i Danmark.
Udlån	Penge- og realkreditinstitutters udlån til øvrige sektorer.
Unoterede aktier	Aktier, der ikke er noteret på en officielt anerkendt børs.
Valutaobligationer	Obligationer udstedt i udenlandsk valuta.
<u>V</u> alutareserven	Centralbankens likvide aktiver over for udlandet i fremmed valuta.

Ord/begreb i Nyt	Forklaring/definition
Variabelt forrentede lån	Lån, hvor renten ikke er fast i hele lånets løbetid. For realkreditinstitutter en samlebetegnelse for garanti- og rentetilpasningslån , der er bundet op på fx Cibor- , Cita- , og Euribor- renten.
Varighed	Bruges både som udtryk for en obligations gennemsnitlige restløbetid udtrykt i fx år og som et risikomål for ændringen i obligationsværdien ved en ændring i renten på 1 pct.
Vedhængende rente	Optjente, men ikke forfaldne renter. Ved handel med obligationer tages højde for værdien af vedhængende renter.
VP-registrerede papirer	Værdipapirer registreret i VP Securities.
Værdireguleringer	Ændringer i værdien af beholdning som følge af ændring i priser (fx børskurser) og valutakurser.
Øvrige mellemværender	I relation til betalingsbalancen en restgruppe af andre investeringer, som ikke omfatter lån eller handelskreditter. Kan fx være krav på refusioner af moms fra udlandet.